

DE STEM VAN HET MINDERHEDENFORUM OVER
ONDERWIJS

HEFBOOM VOOR EMANCIPATIE

Soms lijkt het alsof de migratiegeschiedenis van de voorbije halve eeuw geruisloos aan de school voorbij is gegaan. Er zitten gekleurde gezichten op de banken, maar dat volstaat niet om een school een **afspiegeling van de samenleving** te noemen. Wat telt, is wat de school met die diversiteit doet.

Een goede opleiding is een hefboom voor persoonlijke groei en ontwikkeling. Als de school erover waakt dat alle kinderen gelijke kansen krijgen, dan kan ze de ongelijke start voor kinderen uit kansarme gezinnen compenseren. Helaas is dat nu niet zo. Het onderwijs in Vlaanderen is nog steeds gesneden op maat van ouders en kinderen uit de witte middenklasse. **Voor veel kinderen met andere etnisch-culturele roots is de school een onveilige leeromgeving.** Het vertrouwen in de leerkrachten en in zichzelf is zoek.

Hun thuiscultuur of meertaligheid wordt niet gezien als een troef voor de school en de samenleving. Nee, ze worden aangeduid als grote schuldige voor hun leerproblemen. Hun ouders wordt een gebrek aan betrokkenheid verweten. Wat deze ouders zelf denken, willen en verwachten? Het wordt hun zelden gevraagd. Begrip voor hoe hun leven en bijgevolg dat van hun kinderen er uit ziet, is er steeds minder.

Terwijl dat **vertrouwen net de voorwaarde is om te groeien en te bloeien.** Het Minderhedenforum dringt er op aan dat de belangrijkste obstakels op de weg naar gelijke onderwijskansen voor kinderen van etnisch-culturele minderheden en naar een onderwijs op maat van alle kinderen, worden weggewerkt.

GELIJKE KANSEN

HET INSCHRIJVINGSBELEID: OUDERS KUNNEN NIET INSCHRIJVEN

Ouders hebben het recht om hun kind te sturen naar de school van hun keuze en om te weten hoe zij hun kind daar kunnen inschrijven. Volwaardige toegang tot onderwijs betekent dat scholen en organisaties ouders helpen de juiste informatie te vinden en hen begeleiden. Informatiecampagnes zijn te vaak gericht op de middenklasse, via kanalen die voor haar vertrouwd zijn. Scholen durven het inschrijvingsrecht te omzeilen, ook omdat de Vlaamse overheid en het Lokaal Overlegplatform, dat lokaal het gelijkekansenbeleid voor onderwijs uitvoert, te weinig controleren of niet kordaat ingrijpen.

DE SCHOOLLOOPBAAN: OUDERS KRIJGEN GEEN KWALITEIT

De keuzemogelijkheden van ouders uit etnisch-culturele minderheden worden zeker in de steden beperkt door goedbedoelde maatregelen, die een 'gezonde sociale mix' in scholen willen bevorderen. De overheid wil zo de onrust onder witte middenklasse ouders over de kwaliteit van het onderwijs bezweren. Kwaliteitsvol basis- en secundair onderwijs heeft echter niets te maken met het aantal leerlingen uit etnisch-culturele minderheden, en alles met een ondubbelzinnige keuze van scholen voor interculturaliteit en gelijke kansen. Er moet respect zijn voor de identiteit van jongeren met een migratieachtergrond, zodat zij zich veilig voelen, trots zijn op hun roots en vol vertrouwen de kennis en de vaardigheden kunnen leren die zij later nodig hebben. Leerlingen en leerkrachten moeten leren omgaan met en leren van verschillen. Scholen moeten leerlingen voldoende ondersteunen, op elk onderwijsniveau.

HET MINDERHEDENFORUM WIL:

- ✦ DAT ER VOLDOENDE BESCHIKBARE PLAATSEN ZIJN IN SCHOLEN EN DAT DAAR TRANSPARANTIE OVER IS.
- ✦ DAT DE INFORMATIE OVER DE INSCHRIJVINGEN TOEGANKELIJK IS VOOR OUDERS DIE MOEILIJKER TE BEREIKEN ZIJN.
- ✦ DAT KORDAAT WORDT OPGETREDEN TEGEN SCHOLEN DIE EEN LOOPJE NEMEN MET HET INSCHRIJVINGSRECHT.
- ✦ DAT ER EEN ONAFHANKELIJKE INSTANTIE KOMT VOOR KLACHTEN OVER DE INSCHRIJVINGEN.
- ✦ DAT SCHOLEN DIE MEER BEHOEFTE HEBBEN AAN ONDERSTEUNING MEER MIDDELEN KRIJGEN.
- ✦ DAT DE HERVORMING VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS LEERLINGEN BETER HELPT DOOR TE STROMEN.
- ✦ DAT HET LERARENKORPS DIVERSER WORDT.

1 OP DE 100
LEERKRACHTEN HEEFT EEN
MIGRATIEACHTERGROND

Q&A WAT DOET HET MINDERHEDENFORUM?

SANGHMITRA BHUTANI en CHRISTINE SNOECK zijn verantwoordelijk voor het thema onderwijs bij het Minderhedenforum.

Wat doet het Minderhedenforum voor onderwijs?

“Het Minderhedenforum probeert de etnisch-culturele federaties en hun verenigingen te brengen tot gezamenlijke standpunten over belangrijke dossiers zoals meertaligheid, inschrijvingsbeleid of ouderparticipatie, dossiers die wij opvolgen vanaf het kleuter- tot het hoger onderwijs. Gezamenlijk klinkt hun stem namelijk luider. Wij vertolken hun mening tegenover de beleidsmakers en de onderwijsnetten. Als lid van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) adviseren wij de minister over het beleid, waarbij wij erover waken dat de diversiteitstoets gebeurt.”

Welke impact heeft het Minderhedenforum gehad?

“Door onze stem te laten horen, onder andere in de VLOR, merken wij dat beleidsmakers en onderwijsnetten zelf meer zijn gaan nadenken over diversiteit. Eén voorbeeld is het inschrijvingsbeleid, dat onder druk van het Minderhedenforum veel meer rekening is gaan houden met etnisch-culturele minderheden. Op lokaal vlak spelen verenigingen en vrijwilligers die rol, bijvoorbeeld in de Lokale Overlegplatforms (LOPs) die het gelijkekansenbeleid uitvoeren. Het Minderhedenforum ondersteunt hen daarin. Wij zien dat hoe meer informatie en ondersteuning wij geven, hoe sterker verenigingen en vrijwilligers lokaal staan om uitdagingen op te lossen.”

Wat staat er nog op stapel?

“Wij willen de zelforganisaties en de vrijwilligers nog meer en beter ondersteunen. Wij willen hen helpen om structureler te werken met ouders, zodat ze niet blijven hangen bij eenmalige informatie-activiteiten, maar trajecten met de ouders kunnen opzetten. Zo kunnen wij nog efficiënter signalen van onze achterban oppikken en aankaarten bij beleidsmakers en onderwijsnetten.”

“TOON RESPECT VOOR DE THUISCULTUUR EN OUDERS WILLEN MEE”

“Iedere ouder ziet in dat studeren belangrijk is. Ik heb nog nooit een ouder ontmoet die vond dat de school voor zijn kind niet hoefde. Betrokken ouders zijn ook belangrijk voor de slaagkansen. Uit onderzoek blijkt dat sterk betrokken ouders een leerwinst van 30 procent opleveren. De ouders en de school hebben elkaar dus nodig om het kind alle kansen te bieden. Want als de ouders zich goed voelen bij de school, dan doen de kinderen dat ook. Het zit in kleine dingen: vriendelijk zijn, respectvol omgaan met iedereen. Wij houden de drempel zeer laag, zodat de communicatie vlot verloopt. Ouders kunnen ook terecht bij ons voor andere vragen, als buurtschool hebben wij ook een sociale functie. Wij vragen van ouders dat zij tweemaal per maand op school helpen, dat zij de oudercontacten bijwonen. Wij werken samen met hen de leerroute van hun kind uit door hen te bevragen over het kind, om een volledig beeld te krijgen van de omgeving waarin het opgroeit. Wij ondersteunen ouders met vormingen – een tot twee per maand – zoals omgaan met meertaligheid thuis. Voor ons is die thuiscultuur een meerwaarde, geen drempel voor het leren. Wij houden rekening met die thuiscultuur, die wij een plaats geven in de klas. Ouders kunnen mee lessen voorbereiden. Wij bevragen hen. Zij geven mee vorm aan de school. Als ouders voelen dat je hen respecteert en dat je luistert naar hen, dan kan je veel van hen vragen en dan zijn zij erg toegankelijk. Dan komt er veel positieve energie vrij.”

MOHAMED CHAKKAR, oprichter Vrije Basisschool IQRA in Borgerhout,
voorzitter Federatie voor Marokkaanse Verenigingen

© Elisabeth Verwaest

MEERTALIGHEID

KINDEREN MOGEN HUN THUISTAAL NIET GEBRUIKEN

De thuistaal- en cultuur zijn een deel van de identiteit van het kind. Als meertalige leerlingen op school hun moedertaal mogen gebruiken en de lessen aansluiten bij hun leefwereld, dan herkennen zij zich meer in de school, hebben zij meer zelfvertrouwen en begrijpen zij de lesinhoud beter. Maar de taal die zij met ouders of grootouders spreken, krijgt vandaag op school geen plaats. Scholen zijn eenzijdig bezig met het opschroeven van de kennis van het Nederlands. Zij geloven dat de gebrekkige kennis van die taal leerproblemen veroorzaakt, hoewel sociaaleconomische factoren doorslaggevend zijn voor de slaagkansen.

SCHOLEN ZIEN MEERTALIGHEID NIET ALS TROEF

Er is een omslag nodig in de hoofden van beleidsmakers, leerkrachten en directies. Meertaligheid is een troef in een geglobaliseerde wereld. Onderwijs met een deel van de lessen in een andere taal is voor vele scholen nog een brug te ver. Toch moet het mogelijk zijn om het potentieel van meertaligheid aan te boren en op school op een speelse wijze om te gaan met andere talen. Om de taalontwikkeling van leerlingen te stimuleren door de thuistaal te koppelen aan de lessen Nederlands. Kinderen mogen niet bang zijn om fouten te maken, en dat kan alleen door te zorgen voor een veilig leerklimaat, met respect voor de thuistaal.

HET MINDERHEDENFORUM WIL:

- ❖ DAT MEERTALIGE KINDEREN (EN OUDERS) DE THUISTAAL KUNNEN GEBRUIKEN EN ONTWIKKELEN.
- ❖ DAT OUDERS ONDERSTEUND WORDEN BIJ DE MEERTALIGE OPVOEDING VAN HUN KINDEREN.
- ❖ DAT HET BUITENSCHOOLS AANBOD VAN TALEN VAN ETNISCH-CULTURELE MINDERHEDEN VERGROOT WORDT.
- ❖ DAT SCHOLEN DE MOGELIJKHEID KRIJGEN OM ONDERWIJS IN EEN VREEMDE TAAL TE ORGANISEREN.
- ❖ DAT SCHOLEN TALEN VAN ETNISCH-CULTURELE MINDERHEDEN OPNEMEN IN HUN VREEMDE-TALENAANBOD.

60% VAN DE JONGEREN

MET EEN NIET-EUROPESE
NATIONALITEIT
ZIT IN HET BSO,
BIJ BELGEN IS DAT 22%

© Elisabeth Verwaest

“KINDEREN EN OUDERS HUN VERTROUWEN TERUGGEVEN”

“Het zijn vaak de ouders zelf die naar ons komen. Zij hebben moeite met het rapport of met de studierichting die de school aanraadt of met een advies van het Centrum voor Leerlingenbegeleiding. Zij zijn hun vertrouwen in de school kwijt. Het kind wordt thuis niet altijd even goed opgevolgd, maar wij zien ook wel dat scholen te snel beslissen dat iets ‘te moeilijk’ is voor een kind van buitenlandse herkomst. Wij vergezellen de ouders dan bij het oudercontact en nemen daarna de begeleiding van de leerling tijdelijk over van hen. Scholen reageren niet vijandig, integendeel. Leerkrachten zijn enthousiast en opgelucht omdat wij het kind en zijn ouders mee ondersteunen. Het kind helpen wij met studieplanning en studiemethode. Het is ook vaak zo dat zij vooral nood hebben aan een goed gesprek, aan iemand met wie ze hun dromen en verwachtingen kunnen delen, met wie ze kunnen praten over moeilijkheden thuis, iemand die hun vertrouwen kan geven. Zij hebben vaak afgehaakt omdat hun leerkrachten niet in hen geloofden. Aan het einde van het schooljaar is het kind ofwel bijgebeend ofwel had de school het bij het rechte eind. Wat het ook wordt, omdat wij hen begeleid hebben, hebben de ouders meer vertrouwen in de uitkomst. Wij proberen zo hun vertrouwen in de school te herstellen, en daarnaast hen te leren hoe zij hun kind zelf het best kunnen begeleiden.”

LAMYAA OMAR, zelforganisatie Essentia, Gent

OUDERS EN DE SCHOOL

OUDERS VOELEN ZICH NIET ERKEND

Alle ouders, dus ook die met een migratieachtergrond, zijn expert als het op hun kind aankomt. Alleen erkennen scholen dat niet. Ouders uit etnisch-culturele minderheden krijgen van directies, leerkrachten en beleidsmakers vaak het verwijt dat zij te weinig belangstelling hebben voor de schoolloopbaan van hun kind. Betrokken zijn kan echter op veel manieren. Scholen moeten vanuit de mogelijkheden en de deskundigheid van ouders nadenken over wat zij samen kunnen doen om het kind alle kansen te geven. Uit ervaringen van onze achterban blijkt echter dat veel scholen zelfs het absolute minimum – ouders informeren over schoolresultaten, hun de kans geven om hun bezorgdheid te uiten en hen zo vroeg mogelijk informeren bij leerproblemen – niet doen.

OUDERS VOELEN ZICH NIET BETROKKEN

Betrokken zijn bij de school is een goede manier voor ouders uit etnisch-culturele minderheden om vertrouwd te worden met de schoolcultuur, en om de school te laten kennismaken met hun thuiscultuur. Maar deze ouders willen veel meer doen dan munthee schenken op het schoolfeest. Echte ouderbetrokkenheid veronderstelt dat een school bereid is om met deze ouders te overleggen en hun een plaats te geven in de hele werking en in de lessen. Dit is essentieel voor de schoolloopbaan van kinderen. Als ouders zich goed voelen op de school, dan voelt het kind zich goed.

OUDERS VINDEN DE WEG NIET NAAR DE OUDERVERENIGINGEN

Een zetje in de ouderraad of in een oudervereniging is het sluitstuk van ouderbetrokkenheid, een mogelijkheid voor ouders om mee te denken rond het beleid voor de school. Scholen doen echter nog te weinig inspanningen om ouders uit etnisch-culturele minderheden te rekruteren voor de schoolraad. Hetzelfde geldt voor de ouderverenigingen. Ouders uit etnisch-culturele minderheden zijn er vaak niet mee vertrouwd, worden soms afgeschrikt door de vergadercultuur en worden niet altijd ondersteund waar nodig.

HET MINDERHEDENFORUM WIL:

- + DAT SCHOLEN OUDERS GERICHT EN SNEL INFORMEREN OVER SCHOOLRESULTATEN EN LEERPROBLEMEN.
- + DAT SCHOLEN OOG HEBBEN VOOR SOCIALE PROBLEMEN EN INDIEN NODIG MET HET CLB EN/ OF BRUGFIGUREN BEKIJKEN HOE ZE OPGELOST KUNNEN WORDEN.
- + DAT IN DE IERARENOPLEIDING EN IN BIJSCHOLINGEN DE HUIDIGE SCHOOLCULTUUR IN VRAAG WORDT GESTELD.
- + DAT ZELFORGANISATIES DE RUIMTE EN DE MIDDELEN KRIJGEN OM OUDERPARTICIPATIE TE STIMULEREN EN TE ONDERSTEUNEN.
- + DAT SCHOLEN VERKIEZINGEN VOOR DE SCHOOLRAAD DEMOCRATISCH LATEN VERLOPEN.
- + DAT OUDERVERENIGINGEN OUDERS UIT ETNISCH-CULTURELE MINDERHEDEN AANSPREKEN OM MEE TE DOEN.

30% VAN DE JONGENS
MET EEN
MIGRATIEACHERGROND
HEEFT GEEN DIPLOMA,
BIJ JONGENS ZONDER
MIGRATIEACHERGROND
IS DAT 13%

“OUDERS HELPEN MET HET HELE PLAATJE”

“In de grote Limburgse steden is de afgelopen jaren een instroom geweest van nieuwkomers uit Afghanistan, Iran en India, maar ook uit Afrika en Oost-Europa. Het gaat vaak om mensen die zelf hoogopgeleid zijn en die goed beseffen hoe belangrijk onderwijs is. Maar toch zit er veel ruis op de communicatie met de school of met het CLB. Eén reden daarvoor is dat deze ouders een deel van de informatie die zij nodig hebben om het onderwijssysteem te begrijpen, niet hebben. Zij missen die omkadering. Wat kunnen kinderen kiezen en hoe doen zij dat? Hoe verlopen de overgangen, bijvoorbeeld van lager naar middelbaar onderwijs? Waar hebben ouders recht op? Sommige dingen weten zij goed, andere helemaal niet. Bovendien kennen zij de vele ongeschreven regels niet, en scholen verduidelijken die niet altijd. In sommige culturen wordt ouderparticipatie anders ingevuld. Daar ontfemt de school zich volledig over de schoolloopbaan van het kind. Zij weten niet dat hier van hen andere dingen verwacht worden. Met ons project hebben wij via zelforganisaties die met deze nieuwkomers werken, ouders een informele vorming gegeven rond het onderwijssysteem. We vertrokken daarbij vanuit hun noden en hun vragen. Wij werkten met lokale partners zoals CLB's. In een tweede fase zijn wij dieper ingegaan op thema's die ouders zelf belangrijk vonden, zoals de studiekeuze of het belang van kleuteronderwijs. Omdat je de positie van het kind verstevigt als je ook de positie van de ouders versterkt, werden de ouders in een derde fase zelf begeleid, bijvoorbeeld naar het volwassenenonderwijs. Wij hebben ook geprobeerd om onder de nieuwkomers brugfiguren te vinden en te vormen, opdat zij zelf anderen kunnen ondersteunen en doorverwijzen.”

STEFANY GIGLIO, educatief medewerker, Internationaal Comité

MINDER DAN 1%
VAN DE JONGEREN
VAN TURKSE OF
MAROKKAANSE HERKOMST
VOLGT HOGER ONDERWIJS

COLOFON

Deze brochure is een uitgave van Minderhedenforum vzw

Redactie: Isa Van Dorsselaer

Foto's: Elisabeth Verwaest (Cover),

Sigrid Spinox (p.7),

Elisabeth Verwaest (p.9, p.12)

Deze brochure maakt deel uit van een reeks brochures over de basisstandpunten van het Minderhedenforum. Het Minderhedenforum vertegenwoordigt etnisch-culturele minderheden en geeft ze een stem. Benieuwd naar de andere brochures uit deze reeks? Vraag ze op bij:

MINDERHEDENFORUM

Vooruitgangsstraat 323/4

1030 Schaarbeek

info@minderhedenforum.be

02 245 88 30

www.minderhedenforum.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Maart 2014

V.u. Hüseyin Aydinli, Vooruitgangsstraat 323/4, 1030 Schaarbeek

Met steun van het Federaal
Impulsfonds voor het
Migrantenbeleid en de
Vlaamse overheid.

MINDERHEDEN
F **RUM**